

prava podlaga, na kateri moremo Slovenci s Čehi skupno delovati. Če Mladočehi proglase narodno enakopravnost za glavno točko svojega programa, bomo mi gotovo prvi, ki bomo priporočali tesnejšo zvezo z Mladočehi. Seveda, dokler je Mladočehom državno pravo vse, tako dolgo Slovenci ne moremo in ne smemo za njimi, ker bi s tem le sebi škodovali.

Po teh dogodkih odnosi mej levico in vlado ne morejo ostati tako presrčni, kakor so bili dosedaj. Vlada bode morala iskati zopet bolj opore na desnici. Mi vemo, da levičarji ne bodo jej naravnost nasprotovali, ali že gledé na svoje volilce ne morejo več ostati kot vladna stranka. Ker naravnost v opozicijo iz umljivih vzrokov ne pojdejo, bodo morali gledati, da si ohranijo neko samostojnost. Odnosi mej levico in vlado bodo vedno hladnejši in to bode le desnici v korist.

Pa še nekaj drugega se je pa pripetilo, kar utegne imeti še velike posledice. Razmere mej Rusini in Poljaki v Galiciji se vidnoboljšajo. To se jasno vidi pri letosnjem deželnozborskem zborovanju. Pri otvorjenju je gališki deželni maršal bil Rusine pozdravil tudi v rusinščini. To dosedaj v Galiciji ni bila navada. Nedavno bi se bili Poljaki hudo spodtikali nad tem pozdravom, ali letos od nobene strani ni bilo proti temu ugovora. Deželni zbor se je izrekel, da se prestavijo rusinski uradniki v svoje rusinske kraje, da bode izvedenje narodne enakopravnosti mogoče. Šolski odsek deželnega zbora je pa sklenil priporočati, da se osnuje jedna popolna rusinska gimnazija. To so sicer majhne stvari, ali dobro dokazujejo, da nasprotje mej Rusini in Poljaki pojema.

Ta prevrat prihaja od tod, da je mladorusinska stranka dobila večji vpliv mej Rusini. Ta stranka ne išče blaginje v dobrih odnosih z Rusi, temveč s Poljaki. Poslednji so največ sovražili Rusine baš zaradi njih rusofilstva, kar gotovo ni bilo umestno, če pomislimo, kako Rusi grdo ravnaajo s Poljaki.

Nasprotje mej Rusini in Poljaki je imelo slab vpliv na vso slovansko politiko v Avstriji. Poljaki se baš zaradi Rusinov niso hoteli postaviti na stališče narodne enakopravnosti, četudi bi to stališče bilo posebno ugodno za sleške in bukovinske Poljake. Poljaki so pa vpliven faktor v državnem zboru. Če se odločno izreka za narodno enakopravnost, bode vlada morala se bolj ozirati na želje avstrijskih Slovanov in to je sedaj pričakovati. Narodna enakopravnost je stališče, na katerem se moremo avstrijski Slovani zjediniti za skupno postopanje. Kakor se sedaj kaže, so odločilne stranke dveh prvih avstrijskih slovanskih narodov približujejo vedno bolj temu stališču in popuščajo druge separatistične težnje. Dolžnost naših državnozborskih zastopnikov bode s svojim vplivom pospeševati ta prevrat. Tako je mogoče, da avstrijski Slovani pridemo vendar do skupnega programa, po katerem že tako dolgo tečimo. Če se to zgodi, bodo se Slovani vse drugače poštevali na Dunaju in nemški hegenomiji bode za zmirom odklenkalo v Avstriji.

Politični pregled.

Katoliški shod. — V Ljubljani se snide letos slovenski katoliški shod. Mi tudi z veseljem ta shod pozdravljamo, posebno, ker se bode na njem tudi razgovarjalo o našem narodnem vprašanju. Neki slovenski list je izrekel misel, da bi se shod izrekel za Zjedinjeno Slovenijo in poslal k cesarju deputacijo, da mu izrazi to željo. Mi smo gotovo prijatelji ideji Zjedinjene Slovenije, ali vendar dvomimo, da bi bilo umestno v sedanjem trenutku ta stvar spravljati v razgovor. Taka vprašanja se sedaj ne dajo kar dognati naravnost z vladarjem. Mladočehi so se tudi po volilnih shodih bahali, da se bodo o izvršenju češkega državnega prava pogajali naravnost z vladarjem, ali vendar dosedaj še niso prišli v tak položaj, da bi mogli izpolniti dane obljube. V jednako kočljiv položaj bi prišli Slovenci, ko bi sedaj sprožili vprašanje o Zjedinjeni Sloveniji. Tako vprašanje bi napravilo razpor mej desničarji, kar bi bilo le levici v prid. Vsakdo ve, da smo avstrijski Slovani razdeljeni v dva tabora v deželne in narodne avtonomiste. S takim vprašanjem, kakor je Zjedinjena Slovenija bi se to nasprotje le povečalo. Tako velika vprašanja se pa ne dajo dognati, dokler se o njih vsi ne sporazumemo in ne dobimo skupnega programa. To sporazumljenje napraviti bode naloga slovanskim državnim poslancem. Sploh pa vprašanje o Zjedinjeni Sloveniji poprej ne more pričakovati ugodne rešitve, da se vsi avstrijski Slovani zlasti Čehi preverijo, da deželna avtonomija nam ni koristna. Do tega bode pač prišlo prej ali slej. Dokler se pa še mej Slovenci najdejo močje, ki se potegujejo za razširjenje pravic sedanjih kronovin, na Zjedinjeno Slovenijo niti misliti ni. Sploh je pa naše mnenje, da bi v sedanjem težavnem času Slovani morali iskati le tistega, kar nas druži, ne tistega, kar nas loči. Zatorej je najbolje, da se potegujemo pred vsem za narodno enakopravnost. Če slovenski katoliški shod v tem stori kak odločen in jasen sklep, je v narodnem oziru storil svojo dolžnost. Rečemo pa jasen sklep, ne zaviti v kake dvomljive fraze. Dotična resolucija graškega katoliškega shoda se nam ni zdela prav jasna, ali nadejamo, da katoliški shod v Ljubljani se v tem oziru jasneje izreče, vsaj se za to tudi imenuje slovenski katoliški shod, in razmere v Ljubljani so tudi drugačne kakor v Gradcu.

Češkonemška sprava. — Kakor omenjamo v uvodnem članku, v petek Mladočehi v spravi seji niso naglašali češkega prava. Zaradi tega smo mi izrazili nado, da se Mladočehi postavijo na stališče ustave. Žal, da smo se motili. V petek Mladočehi le zaradi tega niso govorili, ker se še skupno niso posvetovali, kako stališče naj zavzamejo proti novemu položaju. Kmalu potem so imeli v klubu posvetovanje in radikalni elementi so zopet zmagali s svojimi nazori. Posledica temu je bila, da so v poznejši seji spravnega odseka izjavili, da se sprava ne da drugače doseči, kakor če se prizna češko državno pravo. Le to nas veseli, da se veleposestniki, Staročehi in pa zmernejši Mladočehi vendar le držé v prvi vrsti narodne enakopravnosti. S časom bodo že vsi Mladočehi spoznali, da le na podlagi člana XIX naše ustave moremo avstrijski Slovani priti do svojih pravic in da le ta član more biti podlaga njih skupnemu programu.

Češko. — V češkem deželnem zboru predlagal je poslanec Vašaty, da se osnuje deželna zavarovalna banka za zavarovanje proti požarom. Utemeljujoč svoj predlog je hudo grajal vlado, da ovira osnovo deželnih zavarovalnic. Predlog se je izročil posebnemu odseku. — Spravne predloge baje v deželnem zboru ne pridejo na vrsto. Vrhovni deželni maršal jih ne bode postavil na dnevni red, da ne bode burne debate. Da bi deželni zbor sklenil, da se ta stvar odloži, dokler se pomirijo duhovi, je gotovo.

Tirolsko. — Italijanski poslanci izgubili so svoje mandate, ker niso prihajali k sejam deželnega zbora. Zatorej bodo letos še jedenkrat dopolnilne volitve. — Šolski odsek se po-

svetuje o deželnem šolskem zakonu. Kaj je sklenil, ni nič gotovega znanega. Neki dunajski židovski list hoče vedeti, da konservativci mislijo odpraviti podučitelje in jih nadomestiti s šolskimi sestrami. Nemški list se seveda zaradi tega jako jezi. Mi ne vidimo v tem še nobene nesreče, če bode le od sester se zahtevalo, da zadoščajo vsem zahtevam šolskih zakonov.

Nemčija. — Ministerska kriza je končana. Grof Caprivi ni več ministerski predsednik in grof Zedlitz ne več naučni minister. Novi ministerski predsednik je grof Eulenburg in novi naučni minister je državni tajnik dr. Bosse. Oba nova ministra sta strogo konservativna, kar seveda liberalcem ni prav povšeči. Grof Caprivi ostane pač še državni kancelar in pruski minister vnanjih reči, grof Zedlitz pa le državni minister brez kakega posla. Tako umaknila sta se vsled velikih nasprotstev najboljša zagovornika novega šolskega zakona, katerega je odločno podpiral tudi cesar sam. Novi ministerski predsednik je uže tudi izjavil, da vlada umakne načrt šolskega zakona. Vsekako karakteristično pa je, da se je ravno cesar, ki je toli zagovarjal novi šolski zakon, zdaj izrekel proti njemu in raji odpustil Caprivija in Zedlitzu nego, da bi bil zakon zadobil veljavo. Verjetno ni, da bi se bil cesar zbal raznih protestov, ki so dohajali proti novemu zakonu in sodi se različno ta cesarjev korak. — Najnovejša poročila pa vedo že tudi povedati, da tudi pl. Bötticher izstopi iz ministerstva, da prevzame podpredsedništvo ministersko dr. pl. Miquel in da poljedelski minister pl. Heyden prepusti ministerskemu predsedniku grofu Eulenburgu svoj portfelj.

Francija. — Pretečeno nedeljo dogodil se je v Parizu zopet en dinamični atentat in sicer v hiši, v kateri stanuje neki državni pravdnik. Hiša se je do malega vsa zrušila in več oseb je težko ranjenih. Prebivalstvo pariško je jako vznemirjeno in časopisje strogo obsoja vlado, ker premalo zasleduje anarhiste. — Vseh anarhistov zaprli so dosedaj 22 mej njimi njih glavo in duševnega vodjo nekega mehanika Chaumartin-a. Najnevarnejšega in najbolj delavnega anarhista, barvarskega pomočnika Ravachol-a pa ne morejo v pest dobiti. Pravi se, da je ta doprinesel zadnji atentat in popolnoma prepričano je redarstvo tudi tega, da je bil Ravachol provzročitelj in izvršitelj atentata v Boulevard St. Germain. Ravachol jel se je že kot barvarski učenec pečati z anarhisti, se je pred par leti pridružil neki roparski tolpi, ki je po deželi ropala, je umoril lansko leto nekega bogatega zasebnika, mu vzel 40 000 frankov, potem pa ko ga je policija zasačila in že vklenila je tej ušel in od tedaj ni bilo sluha od njega. Šele te dni izpovedala je Chaumartinova žena katero so tudi zaprli, da stanuje Ravachol v St. Denis in da sta se z njegovim možem večkrat shajala. V torek je policija šla v naznačeni kraj, toda Ravachol-a ni dobila, ker ta jo je že pobegnil pač pa je pri preiskovanju njegovega stanovanja našla različne stvari kot priprave za napravo dinamičnih bomb. — Zbornica je jednoglasno vzprejela zakon, ki določa, da je usmrtiti vsakega, kateri provzroči kak dinamični atentat.

Belgija. — Kralj belgijski kakor znano nima nič otrok moškega spola, temveč le tri hčere. Ker pa po ustavi ženska ne more zasesti prestola sta kralj, ministerstvo in zbornica sporazumno mej seboj odredili, da ima v slučajih, ko bi se po kraljevi smrti postavni naslednik grof Flanderski odpovedal prestolonasledstvu na ljubo svojemu slabotnemu sinu Albertu in bi ta brez moškega zaroda umrl, pravico do prestola najstarejši sin princa Filipa Saksa-Koburžana zeta kraljevega.

Grško. — Konstantopulosovo ministerstvo si ni zamoglo pridobiti zaupanja pri zbornici in kralj čutil se je prisiljenega, da je zbornico razpustil in razpisal nove volitve, ki se bodo vršile maja meseca.

Obrtnija.

O brušenji in likanji.

(Dalje.)

Rastlinstvo in živalstvo nam tudi podaje nekatera loščila. Poprej so mnogo rabili ribjo kožo, Fischhaut, posebno pri likanji lesnih izdelkov. Ribja koža je hrpava in ojstra koža morskega volka in sorodnih vrst, a ker je precej draga, so jo danes večinoma izpodrinila druga sredstva. Bela ribja kost ali sipa, Blakfischbein, os sepiae, je ploščnata jajčasta lupina, ki leži pod hrbtno kožo navadne sipe ali črnice (Tintenfisch). Ta čudna žival spada med mehkužce in živi v vseh evropskih morjih, posebno pa v jadranskem. Po Laškem jo siromaki jedó, a meso je trdo in žilavo. Njena hrbtna kost je bela, luknjičava in lahka, ter rabi v premnogih slučajih za brušenje in likanje, cela in v prah zdrobljena. Tudi jo radi primešavajo med razne zobne praške.

Preslica (Schachtelsam) je uže staro sredstvo za likanje. Nekateri preslice imajo v svoji koži mnogo kremika in vsled tega ojstro površje. Posebno zimska preslica, ki raste ob močvirjih in bregovih tekočih vodá, ter hoš (Zinnkraut, Kannenkrat) na ilovnatih ali peščnih tleh rabita strugarjem, mizarjem, piparjem in kovinskim delavcem za gladenje in likanje njihovih izdelkov. Cinasto posodo, katere so se posluževali naši stariši in predniki, so tedanje kuharice snažile s hošem; od tod tudi nemško ime.

Oglje (Kohle, Schleifkohle) raznih lesov je tudi zelo razširjeno sredstvo za likanje. Oglje (bezgovo in lipovo) so uže od nekdanj uporabljali za likanje bakra, medí, srebra in drugih kovin. Vsako oglje ni dobro za likanje; le oni kosi so rabljivi, ki so bili v hudi vročini in so popolnoma zogljeneli. Oglje iz navadne peči se torej večinoma ne more v poštev jemati. Poleg črnega bezga in lipe jemlje tudi vrbov les. Dotično deblo po potrebi razžagamo in razkoljemo, na zraku dobro posušimo in konečno zogljenimo tako, da ne more zrak blizu. V ta namen zagrebemo les v ilovnatem loncu v pesek ali pa vsak kos lesa prevlečemo na debelo z ilovico ter zogljenimo v lončarjevi peči. Nekateri zapro les v železno cev, na pr. v kos pečne cevi, katero zadelajo z ilovico na obeh konceh; ko je cev dovolj časa ležala v ognju, se pokrije s prstjo in ohladi. Vnanja plast gladilnega oglja je navadno nekoliko trša, nego notranja; zato je najbolje, če pred uporabo z nožem ostržemo pretrdo vnanjo skorjo.

Koščeno oglje (Knochenasche, Beinasche, gebrannte Knochen, Schafbein) je ostanek, katerega pusté živalske kosti, sežgane na odprtem ognju. Ostanek ima obliko prvotne kosti. Treba ga je zdrobiti in zmleti, da dobimo fin, bel prah.

Večinoma vzamejo ovčje kosti ter ž njihovim prahom gladijo zlate izdelke, srebrne tvarine itd. (Dalje nasl.)